

Ocak 2021

İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem
Başekonomist
izlem.erdem@isbank.com.tr

Alper Gürler
Birim Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Dilek Sarsın Kaya
Müdür Yardımcısı
dilek.kaya@isbank.com.tr

İlker Şahin
Uzman
ilker.sahin@isbank.com.tr

Gamze Can
Uzman
gamze.can@isbank.com.tr

İrem Turan Taş
Uzman Yardımcısı
irem.turan@isbank.com.tr

İlkim Bengisu Tuncer
Uzman Yardımcısı
bengisu.tuncer@isbank.com.tr

Küresel Ekonomi

Aralık ayında küresel ölçekte aşılama sürecine ve ilk olarak İngiltere’de tespit edilen Covid-19’un yeni türüne ilişkin gelişmeler gündemde öne çıktı. Küresel ekonomik aktivite bu dönemde ivme kaybetmekle birlikte ılımlı bir seyir izledi.

ABD’de imzalanan yeni teşvik paketi ve 2021 yılına ilişkin temkinli iyimserlik yılın son ayında hisse senedi piyasalarında yükselişleri beraberinde getirdi. Kasım ayında kaydedilen hızlı yükselişin ardından petrol fiyatları Aralık ayında da %8,8 artış kaydetti.

İngiltere ile AB Brexit sonrasını düzenleyen ticaret anlaşmasını imzaladı.

Fed Aralık ayı toplantısında para politikasında bir değişikliğe gitmedi. Merkez Bankası 2020-2022 dönemine ilişkin büyüme tahminlerini yukarı yönlü revize ederken, faiz oranı tahminlerini mevcut seviyelerde bıraktı. Son dönemde ABD’de açıklanan veriler ülkede ekonomik aktivitenin ılımlı seyrini sürdürdüğüne işaret ediyor.

Euro Alanı’nda salgın nedeniyle alınan kısıtlayıcı tedbirlere rağmen Aralık’ta imalat PMI verisi önceki aya kıyasla bir miktar yükselerek 55,5 olurken, hizmetler PMI 50 eşik değerinin altında kalmaya devam etse de 46,4 düzeyinde gerçekleşerek önceki aya kıyasla yükseliş kaydetti.

ECB Pandemi Acil Varlık Alım Programını 500 milyar EUR genişleterek 1 trilyon 850 milyar EUR’ya çıkarırken, varlık alımlarının en erken Mart 2022’de bitecek şekilde uzatıldığını açıkladı.

Çin’de iktisadi faaliyet olumlu bir görünüm sunmaya devam ediyor. Aralık ayı imalat PMI verisi 51,9 olurken, hizmetler PMI da 55,7 değerini aldı.

Çin, ABD’den ithal ettiği 6 kimyasal ve petrol ürününe yönelik gümrük vergisi muafiyetinin 1 yıl süreyle uzatılacağını açıklarken, ABD, Avrupa Birliği ile arasındaki Boeing-Airbus anlaşmazlığı nedeniyle bazı Avrupa Birliği ürünlerine ilişkin gümrük vergilerini artırdığını duyurdu.

Türkiye Ekonomisi

Aralık ayında imalat PMI verisi bir önceki aya göre 0,6 puan azalarak 50,8 seviyesine gerilemesine karşın 50 eşik seviyesinin üzerindeki seyrini yedinci ayına taşıdı.

Takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi Ekim’de yıllık bazda %10,2 ile beklentilerin üzerinde artış kaydetti. Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış verilere göre sanayi üretimindeki aylık artış Ekim’de %1,1 düzeyinde gerçekleşti.

Ekim ayında cari açık aylık bazda %89,3 oranında gerileyerek 273 milyon USD ile Aralık 2019’dan bu yana en düşük seviyede gerçekleşti. 12 aylık kümülatif verilere göre cari açık Ekim’de 33,8 milyar USD düzeyine ulaştı.

Ocak-Kasım döneminde bütçe harcamaları yıllık bazda %18,8 oranında genişlerken, bütçe gelirleri %16,1 arttı. Böylece, bütçe açığı geçen yılın aynı dönemine göre %42,1 artarak 132,1 milyar TL oldu.

Aralık’ta TÜFE aylık bazda %1,25 ile piyasa beklentilerinin üzerinde artarken, yıllık TÜFE enflasyonu 2020 sonu itibarıyla %14,60’a ulaştı. Bu dönemde yurt içi ÜFE aylık bazda %2,36 artarken, yıllık Yİ-ÜFE artışı %25,15 düzeyinde gerçekleşti.

TCMB Aralık ayı toplantısında politika faizini 200 baz puan yükselterek %15’ten %17 seviyesine çıkardı. 2021 yılı Para ve Kur Politikası’nda fiyat istikrarı, sadeleşme ve şeffaflık vurguları ön planda yer aldı.

BDDK salgın nedeniyle finansman koşullarını kolaylaştırmak amacıyla uygulanmakta olan geçici nitelikli tedbirlerin süresini uzatırken, kredi kartlarının taksitlendirme sürelerinde ve tüketici kredilerinin vadelerinde değişiklik yaptı.

Küresel Ekonomi	2
Türkiye Ekonomisi	4
Finansal Piyasalar ve TCMB	9
Bankacılık Sektörü	10
Genel Değerlendirme	11
Grafikler	12
Özet Tablolar	14

Aşılama süreci ile Covid-19'un yeni türüne yönelik gelişmeler...

Dünya genelinde koronavirüs vaka sayısı artmaya devam ederken, aşı çalışmalarına ilişkin gelişmeler yakından izleniyor. 2020'nin son haftaları itibarıyla başta AB ülkeleri ve ABD olmak üzere dünya genelinde aşılama sürecinin başlamış olması önümüzdeki döneme ilişkin beklentileri olumlu etkiliyor. Öte yandan, daha yüksek oranda bulaşıcı olduğu tespit edilen bir Covid-19 türünün ortaya çıkması bu iyimserliği bir miktar sınırlandırıyor.

Brexit'te geçiş süreci ticaret anlaşmasıyla sona erdi.

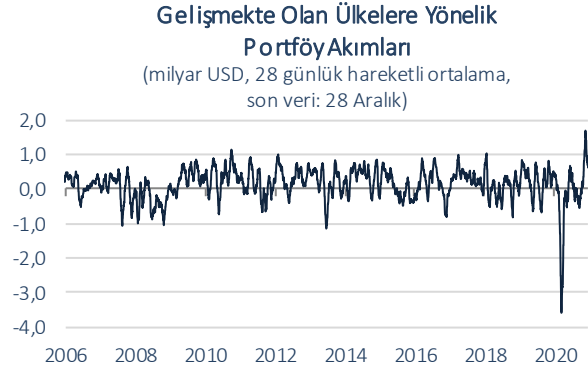
Brexit sonrası düzenleyen ticaret anlaşması 30 Aralık 2020 tarihinde imzalandı. Geçiş süreci için tanınan süre 1 Ocak 2021'de doluyordu. Buna göre taraflar yeni bir serbest ticaret anlaşmasıyla kota ve gümrük vergisi olmadan ticaret yapmayı sürdürecektir. İngiltere ve diğer AB ülkelerinin Aralık ayının son günlerinde meclis oylamalarını gerçekleştirdiği anlaşmaya yönelik Avrupa Parlamentosunun da Şubat sonuna kadar onay vermesi bekleniyor. 2016'da yapılan referandumun ardından İngiltere ve AB ayrılığı 31 Ocak 2020'de gerçekleşmişti. 29 Aralık'ta Türkiye ve İngiltere arasında da bir serbest ticaret anlaşması imzalandı. Mevcut haliyle tüm sanayi ve tarım ürünlerini içeren anlaşmanın en kısa sürede yatırımlar ve hizmetler gibi alanları da kapsayacak şekilde geliştirilmesinin hedeflendiği açıklandı.

Küresel borsa endeksleri 2020 yılını kazançlı kapattı.

ABD Başkanı Trump'ın 900 milyar USD'lik ekonomik destek paketi ile 1,4 trilyon USD'lik 2021 yılı mali bütçe tasarısını onaylaması yılın son haftası itibarıyla risk algısını destekleyen bir gelişme oldu. S&P 500 ve Dow Jones endeksleri yılı yeni rekor seviyelerinden tamamladı. Finansal piyasaların 2020 yılı performanslarına bakıldığında da, büyük ölçüde merkez bankaları ve hükümetlerin ekonomileri destekleyici yönde aldığı tedbirlere bağlı olarak ABD başta olmak üzere dünya genelinde borsa endekslerindeki yükselişlerin öne çıktığı görülüyor. MSCI dünya borsaları endeksinin 2020 yılını 2019 yılsonuna kıyasla %14 yükselerek rekor seviyeden tamamladığı izleniyor. Küresel ölçekte en yüksek hacimli kripto para birimi Bitcoin'e yönelik özellikle yılın son ayları itibarıyla artan talep de dikkat çekiyor. Bitcoin'in

fiyatı 2021'in ilk günlerinde kurumsal alımların da desteğiyle 34 bin USD ile yeni rekor seviyesine ulaştı.

Küresel finansal piyasalardaki olumlu görünüme paralel olarak Uluslararası Finans Enstitüsü'nün (IIF) verilerine göre, gelişmekte olan ülkelere yönelik portföy yatırımlarında Kasım'da olduğu gibi Aralık'ta da güçlü girişler kaydedildi. Türkiye son iki ayda kaydedilen giriş karşılık 2020 yılında en fazla portföy çıkışının yaşandığı gelişmekte olan ülkeler arasında yer alıyor. Bu dönemde en yüksek portföy girişi ise Çin piyasalarına yönelik oldu.

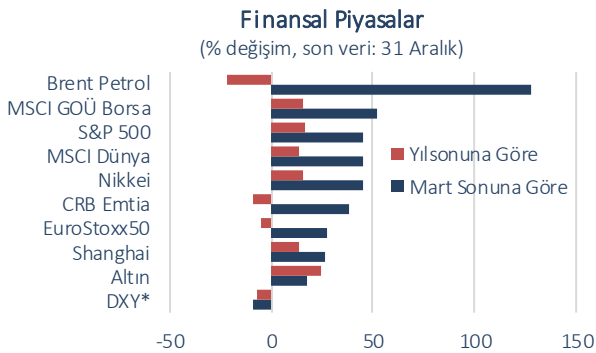
Emtia fiyatları tarafında da özellikle yılın son ayları itibarıyla bakıldığında ekonomik aktivitedeki ivme kaybına rağmen yükselişler öne çıktı. Petrol fiyatları Kasım ayındaki yukarı yönlü ivmenin ardından Aralık ayında da artış kaydetti. ABD'nin petrol stoklarının düşük düzeylerdeki seyri ve aşılama sürecine ilişkin iyimser beklentiler bu gelişmede etkili oldu. Aralık ayını %8,8 yükselişle 51,8 USD'den tamamlayan Brent türü petrolün varil fiyatı, 2020 yılı genelinde ise %21,5 geriledi. Bakır ve gümüş fiyatlarında da yıllık bazda bakıldığında hızlı yükselişler kaydedildi. Altın fiyatları Aralık ayını %6,7, 2020 yılını %25 artışla 1.896 USD/ons düzeyinden kapattı.

ABD'de ekonomik aktivite ılımlı seyrini koruyor.

ABD'de Aralık'ta imalat PMI 57,1 ile 6 yılın en yüksek seviyesine çıkarken, hizmetler PMI aylık bazda bir miktar gerileyerek 54,8 oldu. Ülkede tarım dışı istihdam Kasım'da 245 bin kişi ile beklentilerin altında artarken, işsizlik oranı %6,7 düzeyinde gerçekleşti. Ülkede Kasım ayında sanayi üretimi aylık bazda %0,4 ile beklentilerin hafif üzerinde artarken, perakende satışlar %1,1 ile öngörülerin üzerinde daraldı. Enflasyon göstergeleri zayıf bir görünüm sunmaya devam ediyor. Çekirdek kişisel tüketim harcamaları fiyat endeksi Kasım'da aylık bazda yatay seyrederken, endekste yıllık artış oranı %1,4 oldu.

Fed para politikasında bir değişiklik yapmadı.

ABD Merkez Bankası (Fed), 15-16 Aralık'taki toplantısında beklentilere paralel olarak politika faizinde değişiklik yapmadı. Fed, varlık alımlarının enflasyon ve işsizlik oranında beklenen iyileşme sağlanana kadar devam edeceğini açıkladı. Toplantının ardından yayınlanan yeni

(* ABD dolarının; euro, sterlin, Japon yeni, İsviçre frangi, İsveç kronu ve Kanada doları karşısındaki değerini göstermektedir.)

Küresel Ekonomi

makroekonomik tahminlere göre Fed üyelerinin 2020-2022 dönemine ilişkin büyüme tahminlerini yukarı yönlü revize ettiği görüldü. Faiz oranı projeksiyonları ise 2023 yılına kadar mevcut seviyelerde yatay kaldı. Fed, Kasım sonunda aldığı kararla pandemiyi ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerine karşı hayata geçirilen kredi programlarının süresinin 31 Aralık 2020'den 31 Mart 2021'e kadar uzatıldığını duyurmuştu.

Euro Alanı'nda güven göstergelerinde iyileşme...

Euro Alanı'nda salgın nedeniyle alınan kısıtlayıcı tedbirlere rağmen Aralık ayında imalat PMI verisi önceki aya kıyasla bir miktar yükselerek 55,5 oldu. Bölgede hizmetler PMI 50 eşik değerinin altında kalmaya devam etse de 46,4 düzeyinde gerçekleşerek önceki aya kıyasla yükseliş kaydetti. Bölgede güven göstergeleri de 2021 yılına yönelik temkinli iyimserliği destekliyor. Yatırım harcamalarına ilişkin öncü gösterge niteliğini taşıyan Sentix yatırımcı güveni endeksi Aralık ayında eksi değer almaya devam etse de Şubat ayından bu yana gördüğü en olumlu seviyede gerçekleşti. Bölgenin en büyük ekonomisi Almanya'da iş dünyası güvenini gösteren Ifo endeksi, olumlu ihracat beklentilerinin de etkisiyle Aralık'ta aylık bazda 1,2 puan yükselerek 92,1'e yükseldi.

Fed'in ABD Ekonomisine İlişkin Aralık Tahminleri

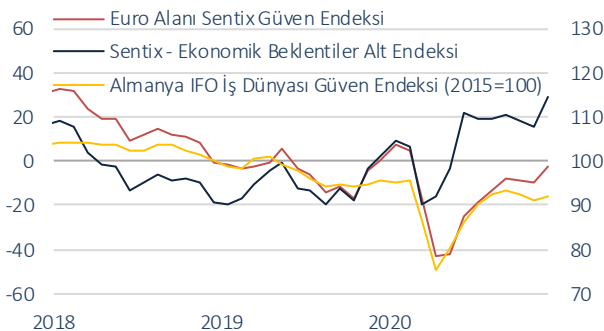
	2020	2021	2022	2023	Uzun Vade
(%)					
GSYH Büyümesi	-2,4	4,2	3,2	2,4	1,8
<i>Eylül tahmini</i>	-3,7	4,0	3,0	2,5	1,9
İşsizlik Oranı	6,7	5,0	4,2	3,7	4,1
<i>Eylül tahmini</i>	7,6	5,5	4,6	4,0	4,1
Çekirdek PCE*	1,4	1,8	1,9	2,0	-
<i>Eylül tahmini</i>	1,5	1,7	1,8	2,0	-
Fed Politika Faizi	0,1	0,1	0,1	0,1	2,5
<i>Eylül tahmini</i>	0,1	0,1	0,1	0,1	2,5

(*) Kişisel tüketim harcamaları enflasyonu

ECB varlık alım programını genişletti.

ECB Pandemi Acil Varlık Alım Programını 500 milyar EUR genişleterek 1 trilyon 850 milyar EUR'ya çıkarırken, varlık alımlarının en erken Mart 2022'de bitecek şekilde uzatıldığını açıkladı. ECB Başkanı Lagarde, salgının ikinci dalgasının beklenenden daha güçlü seyrettiğini, euronun değer kazanmasının fiyatlar üzerinde aşağı yönlü baskı yaptığını belirtti. Aralık toplantısının ardından ECB'nin

Euro Alanı'nda Güven Göstergeleri

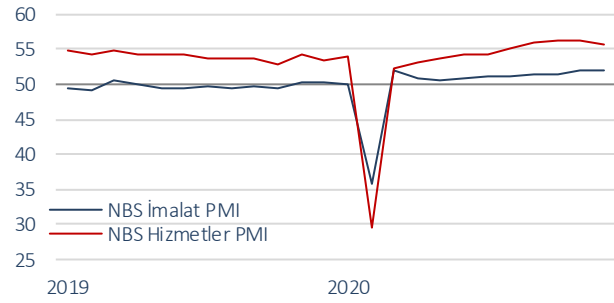
yeni makroekonomik tahminleri de açıklandı. Euro Alanı için 2020 yılı ekonomik daralma tahmini %8'den %7,3'e revize edilirken, 2021 yılı için ekonomik büyüme tahmini %5'den %3,9'a çekildi. ECB, 2020 yılı enflasyon tahminini %0,3'den %0,2 seviyesine indirirken, 2021 yılı enflasyon tahminini %1 seviyesinde tuttu. Merkez Bankasının işsizlik oranı tahminleri ise 2020 ve 2021 yılları için sırasıyla %8,0 ve %9,3 seviyelerinde bulunuyor.

Çin ekonomisi olumlu görünüm sunmaya devam ediyor.

Çin'de ekonomik toparlanma bir miktar ivme kaybetmiş olsa da güçlü seyrediyor. Ülkede Aralık ayı Caixin imalat PMI verisi 51,9 ile beklentilere paralel bir düzeyde gerçekleşirken, hizmetler PMI da 55,7 değerini aldı. Çin'de Kasım'da ihracat yıllık bazda %21,1 ile Şubat 2018'den bu yana en hızlı artışını kaydederken, ithalat %4,5 yükseldi. Öte yandan, enflasyon göstergeleri Çin'de de zayıflamaya devam ediyor. 2009'dan bu yana ilk kez yıllık bazda düşüş sergileyen tüketici fiyatları Kasım'da bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %0,5 geriledi.

Çin'de PMI Verileri

(difüzyon endeksi, 50 eşik değer)

2021'in ilk günleri itibarıyla uluslararası ticaret ve yatırım ilişkilerine dair son gelişmeler...

ABD'de 20 Ocak'ta Trump'tan görevi devralacak Biden'ın başkanlığında izlenecek ticaret politikalarına ilişkin belirsizlikler devam ederken, Çin, ABD'den ithal ettiği 6 kimyasal ve petrol ürününe yönelik gümrük vergisi muafiyetinin 1 yıl süreyle uzatılacağını açıkladı. Çin, AB ile de yatırımcıların her iki piyasaya da erişimini serbestleştirmeye yönelik 6 yıldır görüşmeleri süren anlaşma üzerinde prensipte uzlaştı. Anlaşmanın 2022'nin ilk yarısında yürürlüğe girebileceği öngörülüyor. ABD-AB ticari ilişkilerinde ise gerilim sürüyor. ABD, Boeing-Airbus anlaşmazlığı nedeniyle bazı AB ürünlerine yönelik gümrük vergilerini artırdı.

Kaynak: Fed, Datastream

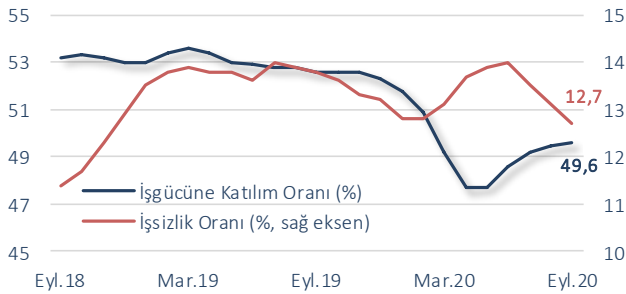
Türkiye Ekonomisi - Arz ve Talep Göstergeleri

İşsizlik oranı Eylül'de %12,7 oldu.

Yurt içinde işsizlik oranı Eylül döneminde geçen yılın aynı dönemine göre 1,1 puan azalarak %12,7'ye, tarım dışı işsizlik oranı da 1,5 puan azalarak %14,9'a geriledi. Bu gelişmede işgücüne katılım oranının geçen yılın aynı dönemine göre 3 puan azalarak %50,5 düzeyine inmesi etkili oldu. Eylül döneminde toplam istihdam yıllık bazda 733 bin kişi geriledi. İstihdam hizmet sektöründe 520 bin kişi, tarım sektöründe 350 bin kişi ve sanayi sektöründe 29 bin kişi azalırken, inşaat sektöründe 166 bin kişi arttı. Mevsimlik çalışanlar ile çalışmaya hazır olduğu halde son 4 haftadır iş başvurusu yapmadığı için işgücünde yer almayanların işgücüne dâhil edilmesi ile hesaplanan "geniş tanımlı işsizlik oranı" Eylül döneminde %22,9 oldu. Salgının işgücü piyasası üzerindeki olumsuz etkilerini sınırlandıran kısa çalışma ödeneği uygulaması ve işten çıkarma yasaklarının Mart 2021'e kadar uzatıldığı açıklandı.

İşgücü Göstergeleri

(mevsimsellikten arındırılmış)

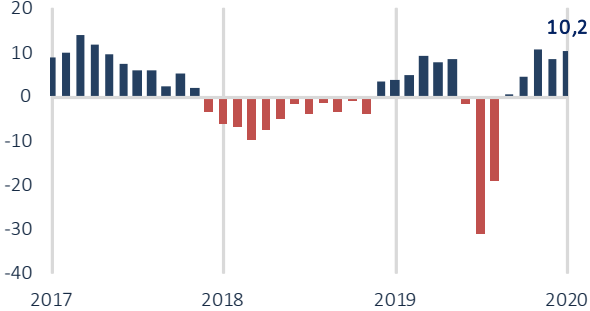
Sanayi üretimi Ekim'de yıllık bazda %10,2 yükseldi.

Sanayi üretiminde Haziran'dan bu yana gözlenen yükseliş Ekim ayında da sürdü. Bu dönemde takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi yıllık bazda %10,2 ile beklentilerin üzerinde artış kaydetti. Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi de Ekim'de bir önceki aya göre %1,1 oranında arttı.

Ekim'de takvim etkisinden arındırılmış sabit fiyatlarla perakende satışlar yıllık bazda %12 artarken, mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış verilere göre aylık bazda %4,4 oranında yükseldi. Bu dönemde, gıda, içecek ve tütün satışları, gıda dışı satışlar ve otomotiv yakıtı satışlarındaki yıllık artışlar ivme kazanarak sırasıyla %14,8, %12,8 ve %6,5 oldu. Posta ve internet üzerinden yapılan satışlardaki yıllık %98,3'lük hızlı artış dikkat çekti.

Sanayi Üretim Endeksi

(takvim etkisinden arındırılmış, yıllık % değişim)

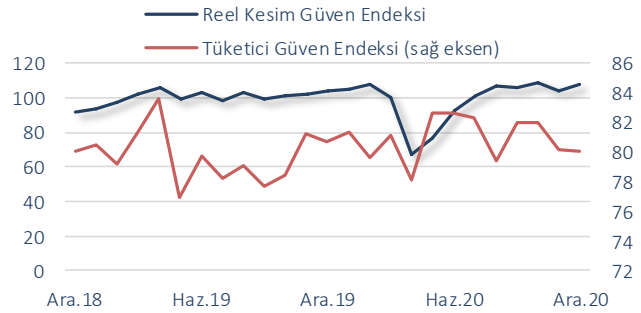
İmalat PMI Aralık'ta 50,8 değerini aldı.

İmalat PMI verisi Aralık ayında Kasım'a göre 0,6 puan azalarak 50,8 seviyesine gerilemesine karşın 50 eşik seviyesinin üzerindeki seyrini yedinci ayına taşıdı. Endeksin alt kalemleri incelendiğinde, üretim ve yeni siparişlerin salgın ve uygulanan kısıtlamalar nedeniyle Aralık'ta yavaşladığı gözlenirken, birçok ihracat pazarında salgında ikinci dalganın yaşanmasına bağlı olarak yeni ihracat siparişleri de azaldı. Öte yandan, Aralık ayında istihdam endeksi ve satın alma faaliyetlerindeki artış devam etti. Tedarikte yaşanan ciddi aksamaların enflasyonist baskıları da güçlendirdiği gözlemlendi.

Güven endeksleri...

Mevsimsellikten arındırılmış verilere göre, reel kesim güven endeksi Aralık'ta bir önceki aya göre 3 puan artarak 110,4'e yükseldi. Endeksin alt kalemleri incelendiğinde, özellikle sabit sermaye yatırım harcamaları ile gelecek 3 aya ilişkin üretim hacmine yönelik değerlendirmelerde iyileşme gözlemlendi. Aynı dönemde tüketici güven endeksi bir önceki aya göre yatay seyrederek 80,1 düzeyinde kaldı. Aralık'ta sektörel güven endekslerinde ise düşüş gözlemlendi. Mevsim etkilerinden arındırılmış hizmet sektörü güven endeksi aylık bazda %9,2 azalarak 70,4'e geriledi. Bu gelişmede, özellikle son 3 aylık dönemde iş durumu ile hizmetlere olan talep beklentisi alt endekslerindeki düşüş etkili oldu. Aylık bazda perakende ticaret sektörü güven endeksi %7,8 azalışla 87,6, inşaat sektörü güven endeksi de %7,2 düşüşle 73,3 oldu.

Güven Endeksleri

Konut satışlarındaki düşüş devam ediyor.

Faiz oranlarının yükselmesiyle birlikte Eylül ayından bu yana yıllık bazda gerileyen konut satışları Kasım ayında da %18,7 azalarak 112.483 adet oldu. Bu dönemde, toplam konut satışları içindeki payı %21,7 olan ipotekli konut satışları %44,3 azalarak 24.450 adet düzeyinde gerçekleşti. Ocak-Kasım döneminde ise toplam konut satışları %21,5 artarak 1,4 milyon adet, ipotekli konut satışları da %98 oranında artarak 559 bin adet oldu. Konut fiyat endeksi Ekim'de aylık bazda %2,2, yıllık bazda %29,2 yükseldi. Bu dönemde konut fiyatlarındaki yıllık reel artış %15,5 oldu.

Kasım'da beyaz eşya satışları yıllık bazda %16 arttı.

Türkiye Beyaz Eşya Sanayicileri Derneği'nin verilerine göre buzdolabı, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi, derin dondurucu, kurutucu ve fırından oluşan 6 ana ürün grubunda yurt içi satışlar Kasım ayında yıllık bazda %16 oranında yükseldi. Aynı dönemde ihracat hacminin de %14 oranında yükseldiği görüldü. Ocak-Kasım döneminde yurt içi satışlar yıllık bazda %12 artarken, salgının etkisiyle ihracat %6 oranında daraldı.

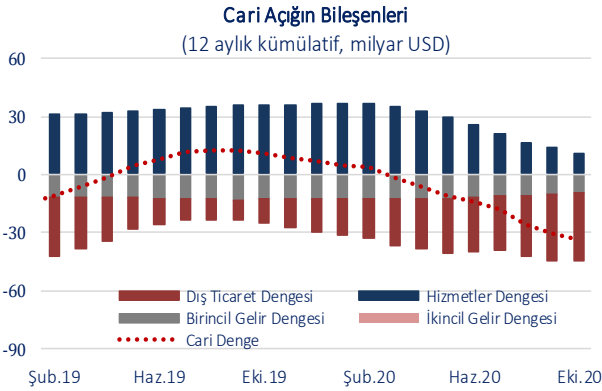
Türkiye Ekonomisi - Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

Dış ticaret açığındaki genişleme Kasım'da sürdü.

TÜİK verilerine göre 2020 Kasım ayında ihracat hacmi önceki yılın aynı ayına göre %0,9 oranında azalarak 16,1 milyar USD olurken, ithalat hacmi %15,9 artışla 21,1 milyar USD'ye yükseldi. Böylece, bu dönemde dış ticaret açığı %153,5 oranında hızlı genişleyerek 5 milyar USD'ye yükseldi. Ocak-Kasım 2020 döneminde ihracat bir önceki yılın aynı dönemine göre %8,3 düşerken, ithalat %3,5 artış kaydetti. Bu dönemde ihracatın ithalatı karşılama oranı Ocak-Kasım 2019'daki %86,9 seviyesinden %77'ye geriledi.

Cari denge Ekim'de 273 milyon USD açık verdi.

Geçtiğimiz yılın Ekim ayında 2,7 milyar USD fazla veren cari denge Ekim 2020'de 273 milyon USD açık verdi. Bu gelişmede dış ticaret açığındaki artışın yanı sıra hizmetler dengesi kaynaklı net girişlerin yıllık bazda 2,9 milyar USD azalarak 1,6 milyar USD düzeyinde gerçekleşmesi etkili oldu. Öte yandan, Ekim 2020'de cari açık aylık bazda %89,3 oranında gerileyerek Aralık 2019'dan bu yana en düşük seviyede gerçekleşti. 12 aylık kümülatif verilere göre cari açık Ekim ayında 33,8 milyar USD oldu.

Portföy yatırımlarında güçlü sermaye girişi...

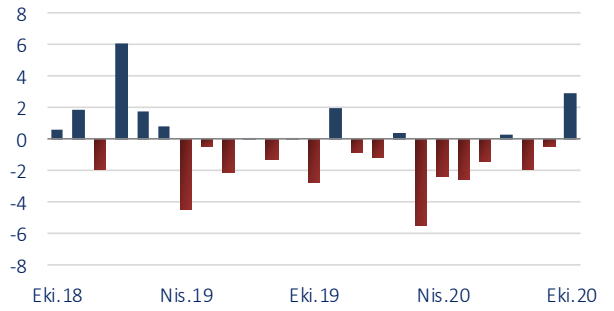
Yurt dışı yerleşikler Ekim ayında Türkiye'de 303 milyon USD doğrudan yatırım gerçekleştirdi. Gayrimenkul yatırımları, bu dönemde doğrudan yatırımlar içinde

sermaye girişinin olduğu tek kalem oldu. Sermaye yatırımları kaleminde 2017 yılından bu yana ilk defa sermaye çıkışı yaşanması dikkat çekti.

Ekim ayında portföy yatırımlarında artış kaydedildi. Geçtiğimiz yılın Ekim ayında 2,8 milyar USD sermaye çıkışı gerçekleşen portföy yatırımlarında bu yılın aynı ayında 2,9 milyar USD sermaye girişi gözlemlendi. Bu dönemde yurt dışı yerleşiklerin hisse senedi piyasasından çıkmaya devam ettikleri ancak borçlanma senedi piyasasında alıcı pozisyona geçtikleri görüldü. Söz konusu gelişmede Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın Şubat ayından bu yana gerçekleştirdiği yurt dışı tahvil ihracıyla 2,5 milyar USD tutarında borçlanması etkili oldu. Ekim'de bankalar ve diğer sektörler de sırasıyla 50 milyon USD ve 650 milyon USD borçlanma gerçekleştirdi.

Portföy Akımları

(aylık, milyar USD)

Ekim'de diğer yatırımlar kaleminde 70 milyon USD ile sınırlı sermaye çıkışı kaydedildi. Bu dönemde bankaların hem kısa hem uzun vadede net borç geri ödeyicisi oldukları görülürken, kullanılan ticari kredilerdeki artış dikkat çekti. Öte yandan, Ekim ayında, yurt içi bankaların yurt dışındaki efektif ve mevduat varlıkları 3,1 milyar USD net düşüş kaydederken, yurt dışı bankaların yurt içindeki mevduatları 432 milyon USD net artış kaydetti. 12 aylık kümülatif verilere göre, Ekim ayı itibarıyla bankacılık sektörünün uzun vadeli borç çevirme oranı %84,6 olurken, söz konusu oran diğer sektörlerde %67,4 düzeyinde gerçekleşti.

Türkiye'ye Net Sermaye Hareketleri

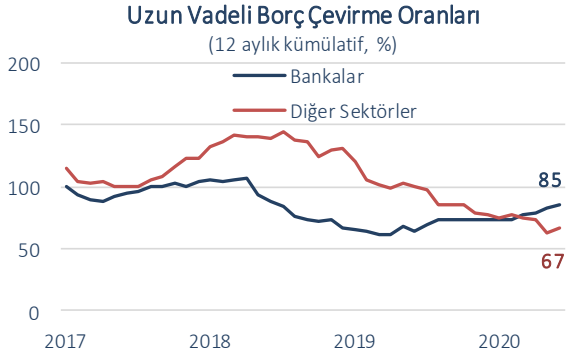
	12 aylık kümülatif veriler		Finansmandaki Payı (%)	
	Aralık 2019	Ekim 2020	Aralık 2019	Ekim 2020
Cari İşlemler Dengesi	6.909	-33.795	51,6	-
Sermaye ve Finans Hesabı Net Giriş	5.228	2.714	-	-
-Doğrudan Yatırımlar	6.128	4.214	45,7	8,1
-Portföy Yatırımları	-1.260	-10.876	-	-
-Diğer Yatırımlar	326	9.408	2,4	18,1
-Diğer	34	-32	0,3	-
Net Hata ve Noksan	-5.813	-7.166	-	-
Rezervler⁽¹⁾	-6.324	38.247	-	73,7

Not: Rakamlar yuvarlamadan ötürü toplamı vermeyebilir.

(1) Rezervler, toplam net sermaye girişleri ile cari denge arasındaki fark olup (-) değer rezerv artışını, (+) değer rezerv azalışını gösterir.

Kaynak: Datastream, TCMB

Türkiye Ekonomisi - Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

Rezerv varlıklar Ekim'de 4,2 milyar USD arttı.

Haziran ayından bu yana gerilemekte olan rezerv varlıklar Ekim'de 4,2 milyar USD arttı. Böylece, yılın ilk 3 çeyreğinde 42,6 milyar USD'ye ulaşan rezerv varlık azalışı Ocak-Ekim döneminde 38,5 milyar USD'ye gerilemiş oldu. Ekim'de net hata ve noksan kaleminde 1,6 milyar USD tutarında sermaye girişi yaşandı.

Beklentiler...

Ticaret Bakanlığı tarafından yayımlanan öncü dış ticaret verilerine göre, ihracat hacmi 2020'nin son ayında yıllık bazda %16 oranında genişleyerek 17,8 milyar USD

olurken, ithalat hacmi %11,8 yükselişle 22,4 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. 2020 yılının tamamında etkili olan virüs salgını nedeniyle baskı altında kalan ihracat hacmi yılı %6,3 kayıpla 169,5 milyar USD düzeyinden tamamlarken, yıl boyunca yüksek seyreden altın ithalatının desteklediği ithalat hacmi %4,3 genişlemeyle 219,4 milyar USD oldu. Böylece, 2020 yılında dış ticaret açığı 20,4 milyar USD genişleyerek 49,9 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. Koronavirüse karşı geliştirilen aşılarda küresel ekonomideki toparlanmaya ilişkin belirsizliği bir miktar sınırlandırsa da aşılamanın ne ölçüde yaygınlaşacağına ilişkin belirsizlik sürüyor. En büyük ihracat pazarımız olan Avrupa Birliği için 2021 yılına ilişkin büyüme beklentilerinin aşağı yönlü revize edilmesi de salgının etkilerinin dış ticaret üzerinde baskı yaratmaya devam edeceğine işaret ediyor. Öte yandan, Türkiye'ye yönelik risk algısındaki iyileşme eğilimi dikkate alındığında, önümüzdeki dönemde, ABD ve AB ile ilişkilerin de seyrine bağlı olarak, cari açığın finansmanında daha olumlu bir tablo gözlenebileceği tahmin ediliyor.

Ödemeler Dengesi

(milyon USD)

	Ekim 2020	Ocak - Ekim 2019	Ocak - Ekim 2020	% Değişim	12 Aylık Kümülatif
Cari İşlemler Dengesi	-273	9.649	-31.055	-	-33.795
Dış Ticaret Dengesi	-1.267	-12.134	-30.626	152,4	-35.243
Hizmetler Dengesi	1.576	31.715	6.586	-79,2	10.399
Seyahat (net)	1.335	23.060	7.372	-68,0	10.031
Birincil Gelir Dengesi	-613	-10.519	-7.257	-31,0	-9.552
İkincil Gelir Dengesi	31	587	242	-58,8	601
Sermaye Hesabı	-1	37	-29	-	-32
Finans Hesabı	1.331	5.209	-36.914	-	-40.993
Doğrudan Yatırımlar (net)	-27	-5.076	-3.162	-37,7	-4.214
Portföy Yatırımları (net)	-2.895	2.300	11.916	418,1	10.876
Net Varlık Edinimi	-139	3.675	-434	-	545
Net Yükümlülük Oluşumu	2.756	1.375	-12.350	-	-10.331
Hisse Senetleri	-146	62	-5.803	-	-5.459
Borç Senetleri	2.902	1.313	-6.547	-	-4.872
Diğer Yatırımlar (net)	70	1.865	-7.217	-	-9.408
Efektif ve Mevduatlar	-3.419	-1.114	-16.992	1.425,3	-20.383
Net Varlık Edinimi	-3.301	7.880	-219	-	-277
Net Yükümlülük Oluşumu	118	8.994	16.773	86,5	20.106
Merkez Bankası	53	506	12.549	2.380,0	14.538
Bankalar	65	8.488	4.224	-50,2	5.568
Yurt Dışı Bankalar	432	5.286	3.373	-36,2	4.322
Yabancı Para	857	4.983	-351	-	467
Türk Lirası	-425	303	3.724	1.129,0	3.855
Yurt Dışı Kişiler	-367	3.202	851	-73,4	1.246
Krediler	-189	13.960	7.834	-43,9	11.428
Net Varlık Edinimi	-1.702	179	-1.837	-	-1.648
Net Yükümlülük Oluşumu	-1.513	-13.781	-9.671	-29,8	-13.076
Bankacılık Sektörü	-1.995	-11.229	-4.993	-55,5	-5.098
Bankacılık Dışı Sektörler	534	-1.526	-4.148	171,8	-7.554
Ticari Krediler	3.679	-10.925	1.941	-	-549
Diğer Varlıklar ve Yükümlülükler	-1	-56	0	-100,0	96
Rezerv Varlıklar (net)	4.183	6.120	-38.451	-	-38.247
Net Hata ve Noksan	1.605	-4.477	-5.830	30,2	-7.166

Kaynak: Datastream, TCMB

Türkiye Ekonomisi - Bütçe Dengesi

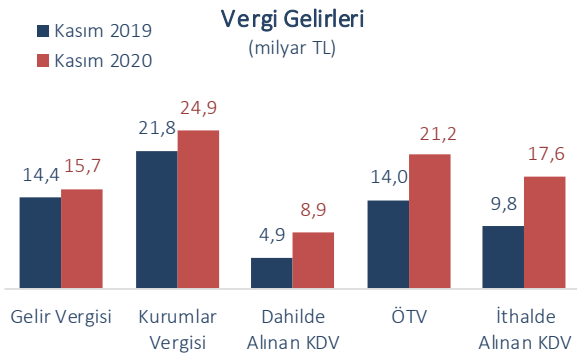
Merkezi yönetim bütçesi Kasım'da 13,4 milyar TL fazla verdi.

Ekim ayında 4,9 milyar TL açık veren merkezi yönetim bütçesi Kasım'da 13,4 milyar TL fazla verdi. Bütçe Kasım 2019'da 7,8 milyar TL fazla vermişti. Faiz dışı denge de Kasım'da 22,9 milyar TL fazla vererek yıllık bazda %50,4 oranında artış kaydetti.

Kasım'da bütçe gelirleri yıllık bazda %31,8 artışla 109,7 milyar TL olurken, bütçe harcamaları %27,5'lik yükselişle 96,3 milyar TL'ye çıktı. Ocak-Kasım döneminde ise bütçe gelirlerinde ve harcamalarında kaydedilen yıllık artışlar sırasıyla %16,1 ve %18,8 oldu. Bu dönemde bütçe açığı yıllık bazda %42,1 genişleyerek 132,1 milyar TL olurken, Ocak-Kasım 2019 döneminde 2,8 milyar TL fazla veren faiz dışı denge bu yılın aynı döneminde 3 milyar TL açık verdi.

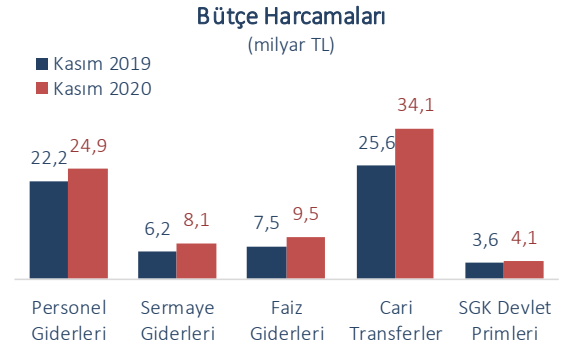
Vergi gelirleri Kasım'da %35,3 arttı.

Geçtiğimiz yılın Kasım ayında 73,4 milyar TL olan vergi gelirleri bu yılın aynı döneminde %35,3 artışla 99,3 milyar TL düzeyinde gerçekleşti. Kasım ayında iç talep göstergelerindeki olumlu görünümün vergi gelirlerindeki yükselişte önemli rol oynadığı görülüyor. Bu dönemde özel tüketim vergisi (ÖTV) gelirleri %51,3 artarak 21,2 milyar TL oldu. ÖTV gelirleri içerisinde önemli paya sahip olan motorlu taşıtlar kalemi geçen yıla göre yaklaşık 3,5 kat artışla 6,6 milyar TL olurken, petrol ve doğalgaz ürünleri kaleminde %15,3 artış gözlemlendi. Kasım'da yıllık bazda hızlı artan ithalatın yanı sıra döviz kurlarında yaşanan yükselişin etkisiyle ithalde alınan katma değer vergisi yıllık bazda %80,4 artarak vergi gelirlerini 7,9 milyar TL yukarı çekti. Dâhilde alınan KDV gelirlerindeki %81,6'lık artış da vergi gelirlerini destekledi.

Kasım'da faiz giderleri %27,2 arttı.

Kasım'da bütçe harcamalarındaki yükselişte salgının ekonomi üzerindeki etkilerini sınırlandırmaya yönelik Hazine desteklerinin etkisiyle cari transferler kaleminde gözlenen 8,5 milyar TL'lik artış öne çıktı. Bu dönemde mal ve hizmet alım giderlerindeki yıllık %52,3'lük artış da harcamalar üzerinde yukarı yönlü baskı oluşturdu. Kasım ayında yıllık bazda yüksek oranlı artış kaydeden bir diğer kalem gayrimenkul sermaye ve üretim giderleri oldu. Faiz giderleri Kasım'da geçtiğimiz yılın aynı dönemine kıyasla %27,2 artarak 9,5 milyar TL düzeyinde gerçekleşti. Bu tutarın %53'ü iç borç faiz ödemelerinden, %29'u dış borç faiz ödemelerinden oluştu.

Beklentiler...

Koronavirüs salgınına karşı alınan önlemler paralelinde yılın büyük bir bölümünde bozulma eğilimi sergileyen bütçe görünümü Ekim ayındaki ılımlı görünümün ardından Kasım'da vergi gelirlerindeki güçlü artışın etkisiyle olumlu bir performans sergiledi. Aralık ayında yapılan açıklamayla 5 milyar TL tutarında yeni bir destek paketi hazırlandığı, uygulanmakta olan KDV ve stopaj indirimlerinin süresinin de 1 Haziran 2021 tarihine kadar uzatıldığı duyuruldu. Yeniden sıkılaştırılmaya başlanan kısıtlayıcı önlemlerin yanı sıra önümüzdeki yıl ortasına kadar uzatılacağı açıklanan desteklerin etkisiyle bütçe görünümünün bir süre daha salgının etkilerine bağlı kalacağı anlaşılıyor.

Merkezi Yönetim Bütçesi

	Kasım			Ocak-Kasım			(milyar TL)		
	2019	2020	% Değişim	2019	2020	% Değişim	2020 Bütçe Hedefi	YEP Tahmini	Gerç./ YEP Tahmini (%)
Harcamalar	75,5	96,3	27,5	895,4	1.064,0	18,8	1.095,5	1.212,3	87,8
Faiz Harcamaları	7,5	9,5	27,2	95,8	129,1	34,8	138,9	137,4	93,9
Faiz Dışı Harcamalar	68,0	86,8	27,6	799,6	934,9	16,9	956,5	1.074,9	87,0
Gelirler	83,3	109,7	31,8	802,5	931,9	16,1	956,6	973,1	95,8
Vergi Gelirleri	73,4	99,2	35,3	613,2	754,6	23,0	784,6	790,7	95,4
Diğer Gelirler	9,9	10,5	5,8	189,2	177,3	-6,3	172,0	182,4	97,2
Bütçe Dengesi	7,8	13,4	72,7	-92,9	-132,1	42,1	-138,9	-239,2	55,2
Faiz Dışı Denge	15,2	22,9	50,4	2,8	-3,0	-	0,1	-101,8	2,9

Not: Rakamlar yuvarlamalardan ötürü toplamı vermeyebilir.

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Datastream

Türkiye Ekonomisi - Enflasyon

Aralık'ta TÜFE beklentilerin üzerinde arttı.

Tüketici fiyatları Aralık ayında Kasım'a göre %1,25 oranında yükselerek beklentilerden hızlı arttı. Piyasa beklentisi tüketici fiyatlarının aylık bazda %0,9 artacağı yönündeydi. Aralık'ta aylık yurt içi ÜFE (Yİ-ÜFE) artışı da %2,36 düzeyinde gerçekleşti.

2020'de yıllık enflasyon %14,60'a yükseldi.

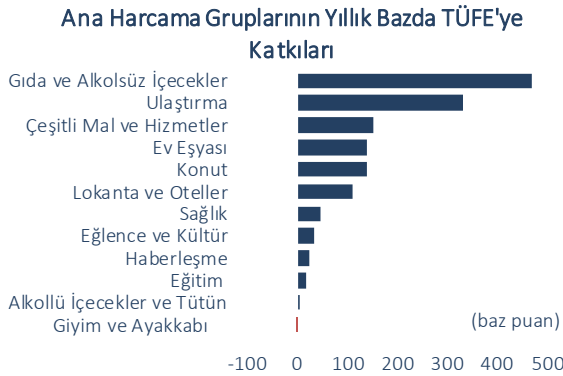
2019 yılında %11,84 olan yıllık TÜFE enflasyonu 2020'de %14,60'a ulaştı. TCMB'nin Ekim ayı sonunda yayımladığı Enflasyon Raporu'nda yılsonu enflasyonu %12,1 olarak tahmin edilmişti. 2019 yılsonunda %7,36 olan yıllık Yİ-ÜFE enflasyonu da 2020 yılsonunda %25,15 seviyesine yükseldi.

Aralık (değişim %)	TÜFE		Yurt İçi ÜFE	
	2019	2020	2019	2020
Aylık	0,74	1,25	0,69	2,36
Yıllık	11,84	14,60	7,36	25,15
Yıllık Ortalama	15,18	12,28	17,56	12,18

Gıda ve ulaştırma fiyatları TÜFE'deki artışta belirleyici oldu.

Aralık ayında 12 ana harcama grubundan 8'inde fiyatlar aylık bazda yükseldi. Fiyatların aylık bazda %2,3 yükseldiği gıda grubu Aralık ayı enflasyonuna 60 baz puan ile en yüksek katkıyı yapan ana harcama grubu oldu. Özellikle taze meyve ve sebze fiyatlarındaki artışın dikkat çektiği gıda grubunu 43 baz puanlık katkıyla ulaştırma grubu izledi. Aylık bazda fiyatların %3,2 düştüğü giyim ve ayakkabı grubu ise aylık enflasyonu 20 baz puan aşağı çekti. Aralık ayında fiyatlar, alkollü içecekler ve tütün, eğitim ve çeşitli mal ve hizmetler gruplarında ise sınırlı düzeyde geriledi.

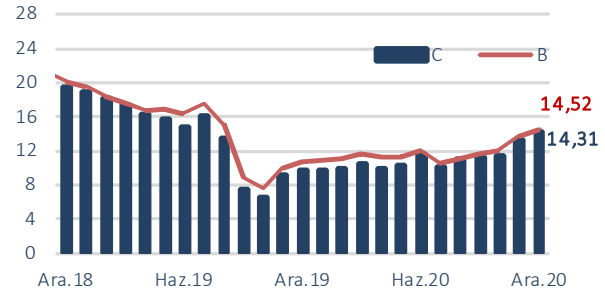
Yıllık TÜFE enflasyonuna en yüksek katkıları da 469 ve 330 baz puan ile sırasıyla gıda ve ulaştırma grubu fiyatları yaptı. Böylece, %14,6 seviyesinde gerçekleşen yıllık TÜFE enflasyonunun 8 puanı söz konusu iki kalemden kaynaklanmış oldu. Ayrıca, fiyatların yıllık bazda %28,1 ile diğer ana harcama gruplarına kıyasla hızlı yükseldiği çeşitli mal ve hizmetler grubu da yıllık tüketici enflasyonunu 151 baz puan yukarı çekti.

Çekirdek enflasyon göstergeleri...

Mevsimsel ürünler hariç tutulduğunda aylık TÜFE enflasyonu %1,40 düzeyinde manşet enflasyonun bir miktar üzerinde gerçekleşti. TCMB tarafından yakından takip edilen B (işlenmemiş gıda ürünleri, enerji, alkollü içkiler ve tütün ile altın hariç TÜFE) çekirdek endeksi aylık bazda %1,11 artarken, C (enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ve altın hariç TÜFE) çekirdek endeksi aylık bazda %0,99 yükseldi. B ve C endekslerindeki yıllık artışlar ise Kasım ayına göre bir miktar yükselerek sırasıyla %14,52 ve %14,31 seviyesinde gerçekleşti.

Özel Kapsamlı TÜFE Göstergeleri
(yıllık % değişim)

Ana metaller ve gıda yıllık Yİ-ÜFE enflasyonunu yukarı çekti.

Yİ-ÜFE kapsamındaki 29 alt sektörün 23'ünde fiyatlar Aralık'ta bir önceki aya kıyasla arttı. Aralık ayında Yİ-ÜFE'deki artışta ana metaller ile kok ve rafine petrol ürünleri alt sektörleri önemli rol oynadı. Söz konusu gruplar aylık Yİ-ÜFE enflasyonunu sırasıyla 64 ve 43 baz puan yukarı çekti. Bu dönemde fiyatların %1,21 gerilediği elektrik, gaz üretim ve dağıtım sektörü ise Yİ-ÜFE'deki aylık değişimi 8 baz puan aşağı çekti.

Yİ-ÜFE'deki yıllık artışa katkılara bakıldığında ana metaller ile gıda sektörlerinin sırasıyla 551 ve 462 baz puan katkıda bulunduğu görülüyor. Bu dönemde tütün ürünleri sektörü ise yıllık Yİ-ÜFE enflasyonunu 7 baz puan ile sınırlı oranda aşağı çeken tek sektör oldu.

Beklentiler...

TÜFE enflasyonu Kasım ve Aralık aylarındaki hızlı artışların etkisiyle 2020 yılını yıllık bazda %14,6 ile beklentilerin üzerinde tamamladı. Önümüzdeki aylarda enflasyon görünümünde iç talebin seyri ile döviz kuru gelişmeleri belirleyici olmaya devam edecek. Geçtiğimiz günlerde tütün ürünlerine yılın ilk altı ayında zam yapılmayacağı açıklanması ve bazı hizmetlerde uygulanan KDV indirimlerinin Mayıs ayı sonuna kadar uzatılması enflasyon görünümü açısından olumlu gelişmeler oldu. Öte yandan, asgari ücrete yapılan %21,6'lık artışın yanı sıra doğalgaz ve elektrik fiyatları ile otoyol ve köprü geçiş ücretlerine ilişkin düzenlemeler enflasyon görünümünü olumsuz etkileyebilecek. 2021'in ilk yarısında enflasyonun yüksek seviyelerdeki seyrinin süreceğini, TCMB'nin sıkı para politikası duruşunu koruyacağı varsayımı altında yılın ikinci yarısında ise kur geçişkenliğinin zayıflayan etkisine de bağlı olarak enflasyonun aşağı yönlü bir seyir izleyebileceğini öngörüyoruz.

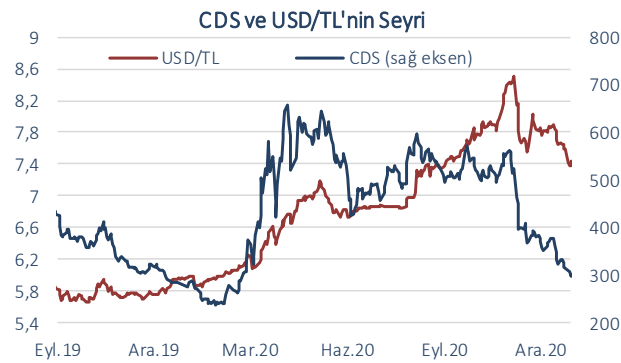
Finansal Piyasalar ve TCMB

	30.Kas	31.Ara	Değişim
5-Y CDS Primi (baz puan)	381	299	-82 bp ▼
2-Y Gösterge Tahvil Faizi	%13,80	%14,96	116 bp ▲
BIST-100	1.284	1.477	%15,0 ▲
USD/TL	7,8284	7,4320	-%5,1 ▼
EUR/TL	9,3398	9,0833	-%2,7 ▼
Döviz Sepeti*	8,5841	8,2577	-%3,8 ▼

(*) (0,5 USD/TL + 0,5 EUR/TL)

Yurt içi piyasalar yılı olumlu seyrile tamamladı.

Aralık ayında birçok ülkede koronavirüs aşularının uygulanmaya başlanmasının yanı sıra ABD’de uzun süredir görüşülen ekonomik destek paketinin onaylanması küresel piyasaları olumlu etkiledi. Ayın ilk yarısında Türkiye’nin ABD ve AB ile ilişkilerine yönelik haber akışı yakından izlense de taraflarca alınan kararların yurt içi piyasaların seyrinde etkisi sınırlı düzeyde kaldı. Yurt içi piyasalar TCMB’nin 2021 yılı para ve kur politikasında fiyat istikrarına yaptığı vurgunun ardından 24 Aralık tarihinde gerçekleştirilen yılın son toplantısında politika faizini %17 seviyesine yükseltmesinin etkisiyle ay genelinde olumlu bir seyir izledi. BİST-100 endeksi Aralık ayında %15 artış kaydederek 2020 yılını 1.477 seviyesinde tamamladı. Aralık ayının ilk yarısında dalgalı bir seyir izleyen TL, TCMB’nin faiz kararı ve karara ilişkin beklentilerin etkisiyle ayın sonuna doğru hızla değer kazandı. Ay genelinde USD/TL kuru %5,1, EUR/TL kuru %2,7 geriledi. Böylece TL, Aralık ayında diğer gelişmekte olan ülke para birimlerinden olumlu ayrılarak önceki aylardaki değer kayıplarının bir kısmını geri almış oldu. Aralık ayında 82 baz puan ile hızlı gerileyen Türkiye’nin 5 yıl vadeli CDS primi 31 Aralık itibarıyla 299 baz puan ile Şubat ayından bu yana ilk kez 300 seviyesinin altına indi. 2 yıl vadeli gösterge tahvilin bileşik faizi ise Aralık sonu itibarıyla Kasım sonuna kıyasla 116 baz puan artarak %14,96 düzeyinde gerçekleşti.

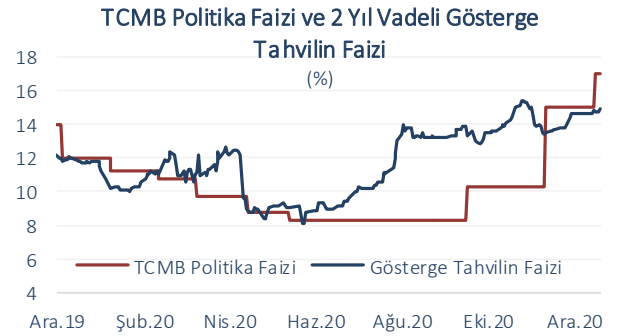

TCMB politika faizini 200 baz puan artırarak %17'ye çıkardı.

TCMB, 24 Aralık tarihinde gerçekleştirdiği yılın son Para Politikası Kurulu toplantısında politika faizini, 150 baz puan olan piyasa beklentilerinin üzerinde, 200 baz puan yükselterek %15'ten %17 seviyesine çıkardı. Toplantı sonrasında yayımlanan metinde iç talep koşullarının, döviz kuru başta olmak üzere birikimli maliyet etkilerinin, uluslararası gıda ve diğer emtia fiyatlarındaki yükseliş ile enflasyon beklentilerindeki bozulmanın, fiyatlama davranışlarını ve enflasyon görünümünü olumsuz etkilemeye devam ettiği belirtildi. Açıklamada, enflasyon görünümüne dair risklerin bertaraf edilmesi, enflasyon beklentilerinin kontrol altına

alınması ve dezenflasyon sürecinin en kısa sürede yeniden tesisi için, 2021 yılsonu tahmin hedefi de göz önünde bulundurularak, güçlü bir parasal sıkılaştırma yapılmasına karar verildiği ifade edildi.

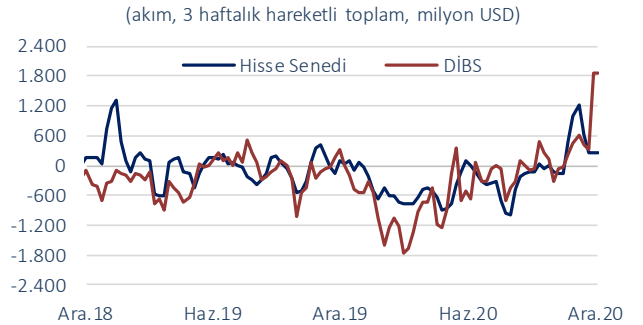
TCMB Başkanı Naci Ağbal “2021 yılı Para ve Kur Politikası”na ilişkin sunumunda para politikası kararlarının fiyat istikrarı önceliği korunarak alınacağını vurguladı. Ağbal, TCMB’nin temel politika aracının bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı olmaya devam edeceğini, faiz koridoru ve geç likidite penceresinin fonksiyonları dışında para politikası aracı olarak kullanılmayacağını ifade etti. Ağbal ayrıca, TCMB’nin döviz rezervlerini artırmaya yönelik şeffaf ve planlı çalışmalar yapacağını ve bu hususta güçlü sermaye girişlerinin yanı sıra reeskont kredilerinin geri dönüşleri ile ters dolarizasyonun olumlu etkiler yaratacağını belirtti. TCMB 31 Aralık 2020’de duyurduğu üzere, yurt içi piyasalarda bankalarla gerçekleştirilen swap işlemlerine ve BIST nezdindeki Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası’nda gerçekleştirilen TL uzlaşmalı vadeli döviz işlemlerine ilişkin akım ve stok verilerini 4 Ocak 2021 tarihinden itibaren günlük olarak yayımlamaya başladı.

Yurt dışı yerleşiklerin menkul kıymet portföyü...

TCMB tarafından açıklanan haftalık menkul kıymet istatistiklerine göre, 25 Aralık ile biten haftada yurt dışı yerleşiklerin piyasa fiyatı ve kur hareketlerinden arındırılmış hisse senedi portföyü 27 Kasım’a göre 243 milyon USD artarken, DİBS portföyü de 2 milyar USD yükseldi. 2019 yılsonuna göre bakıldığında ise yurt dışı yerleşiklerin hisse senedi portföyü toplamda 4,4 milyar USD, DİBS portföyü de 5 milyar USD daralma kaydetti. 25 Aralık haftası itibarıyla TCMB’nin brüt döviz rezervleri 51,6 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. 25 Aralık haftasında TCMB’nin net uluslararası döviz rezervleri Kasım ayı sonuna göre yaklaşık 1,8 milyar USD artış kaydederek 15,5 milyar USD oldu.

Yurt Dışı Yerleşiklerin Net Portföy Hareketleri

Kaynak: Datastream, Reuters, TCMB

BDDK geçici nitelikli tedbirlerin süresini uzattı.

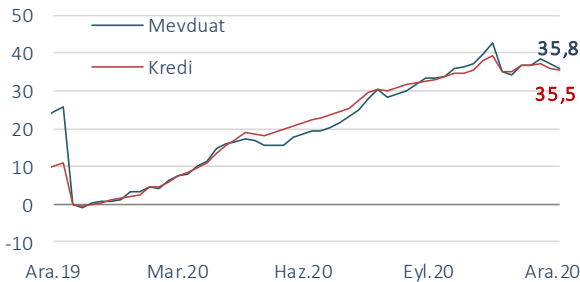
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu, 8 Aralık'ta yayımladığı karar ile koronavirüs nedeniyle bireylerin ve reel sektörün finansman koşullarını kolaylaştırmak amacıyla uygulanan tedbirlere devam edilmesine karar verildiğini açıkladı. Bu kapsamda, pandemi nedeniyle bankaların yerine getirmesi gereken sermaye yeterliliğinin ve yabancı para net genel pozisyonunun hesaplanması ile kredilerin sınıflandırılması gibi yükümlülüklerde yapılan geçici nitelikli düzenlemelerin 30 Haziran 2021 tarihine kadar uzatılmasına karar verildi. BDDK ayrıca, altın ve döviz alımlarındaki 1 işgünü valör uygulamasının kaldırıldığını açıklarken, kredi kartlarının taksitlendirme sürelerinde ve kredilerin vade sınırlarında değişiklik yaptı. Buna göre, kredi kartlarında taksitlendirme süreleri kuyumla ilgili harcamalarda 8 aydan 6 aya, elektronik eşya alımlarında 6 aydan 4 aya, mobilya ve elektrikli eşya alımlarında ise 18 aydan 12 aya indirildi. Taşıt kredilerinin vade sınırlarında da indirime gidildi. Öte yandan, hava yolları, seyahat acenteleri ve konaklama ile ilgili yurt içine ilişkin harcamalarda taksit sayısı 18 olarak uygulanmaya devam edecek.

Mevduat hacmi yıllık bazda %35,8 arttı.

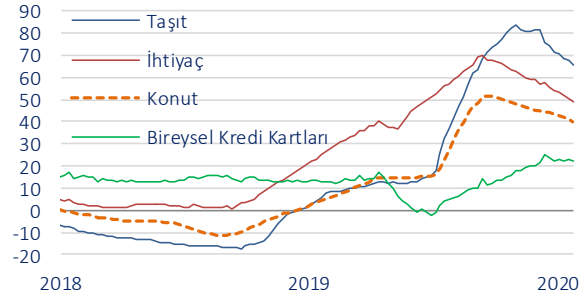
BDDK tarafından yayımlanan Haftalık Bülten verilerine göre, Aralık ayının ikinci yarısında mevduat hacmi artışı bir miktar ivme kaybetti. Buna göre, mevduat hacmi 25 Aralık itibarıyla yıllık bazda %35,8 oranında genişleyerek 3.490 milyar TL'ye ulaştı. Mevduat hacmindeki kur etkisinden arındırılmış yıllık artış ise %19,6 seviyesinde gerçekleşti. TP mevduat hacmi geçen yılın aynı dönemine kıyasla %22,1 artarak 1.543 milyar TL oldu. USD cinsi YP mevduat hacmi de bu dönemde %17,2 artarak 258 milyar USD'ye ulaştı. Hanehalkının döviz talebindeki artışa bağlı olarak hızlı biçimde yükselen ve Kasım ayında %57,5 ile son 17 yılın zirvesine çıkan YP mevduatın toplam mevduat içindeki payı 25 Aralık itibarıyla %55,8 düzeyinde gerçekleşti.

TP kredi hacmi yıllık bazda %43,1 genişledi.

Bankacılık sektörünün toplam kredi hacmi 25 Aralık itibarıyla yıllık bazda %35,5 artarak 3.594 milyar TL oldu. Kredi hacmindeki kur etkisinden arındırılmış artış ise bu dönemde yıllık bazda %25,4 düzeyinde gerçekleşti. Yıllık TP kredi büyümesi %43,1 olurken, USD bazında YP krediler aynı dönemde %3,2 gerileyerek 166 milyar USD seviyesine indi.

Yılısonuna Göre Mevduat ve Kredi Artışı (%)**Tüketici kredilerinde yıllık artış %45,3 oldu.**

2020 yılında kredi tarafında yaşanan gelişmelerde faiz oranlarındaki dalgalanma ve salgının talep üzerindeki yansımaları etkili oldu. Yılın ilk yarısında faiz oranlarındaki düşüşün etkisiyle tüketici kredileri hızlı genişlerken, genişlemenin özellikle yaz aylarında ertelenmiş talebin de devreye girmesiyle hızlandığı gözlemlendi. Kredi genişlemesi Eylül ayından itibaren ise faiz oranlarındaki artışa paralel olarak ivme kaybetti. 25 Aralık itibarıyla tüketici kredileri yıllık bazda %45,3 oranında yükseldi. Bu dönemde konut ve ihtiyaç kredilerindeki yıllık artışlar sırasıyla %40,1 ve %48,7 düzeyinde gerçekleşti. 25 Aralık itibarıyla taşıt kredileri yıllık bazda %65,3 artarken, bireysel kredi kartları %22,5 düzeyinde gerçekleşti.

Tüketici Kredileri (yıllık % değişim)**Takipteki alacaklar oranı %4 düzeyinde...**

25 Aralık itibarıyla yıllık bazda %1,2 ile oldukça yavaş artan brüt takipteki alacaklar bakiyesi BDDK'nın düzenlemesinin de etkisiyle Mart 2012'den bu yana en olumlu performansını sergiledi. Söz konusu tarih itibarıyla brüt takipteki alacaklar bakiyesi 150,3 milyar TL düzeyinde bulunuyor. 2019 sonundan bu yana aşağı yönlü bir seyir izleyen takipteki alacaklar oranı 25 Aralık haftasında %4 düzeyinde gerçekleşti. İlgili oran kamu bankalarında %2,6 iken, özel bankalarda %5,3 düzeyinde bulunuyor. Kredi türlerine göre değerlendirildiğinde bu dönemde sektörün takipteki alacaklar oranı ticari kredilerde %4,6 olurken, bireysel kredilerde takipteki alacaklar oranı %2 düzeyinde bulunuyor.

Yabancı para net genel pozisyonu...

Yabancı para net genel pozisyonu 25 Aralık itibarıyla bilanço içi kalemlerde (-) 62.173 milyon USD, bilanço dışında ise (+) 66.852 milyon USD oldu. Böylece, bankacılık sektörünün yabancı para net genel pozisyonu (+) 4.679 milyon USD düzeyinde gerçekleşti.

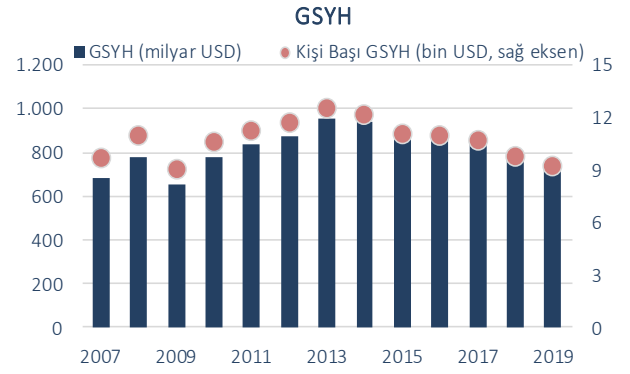
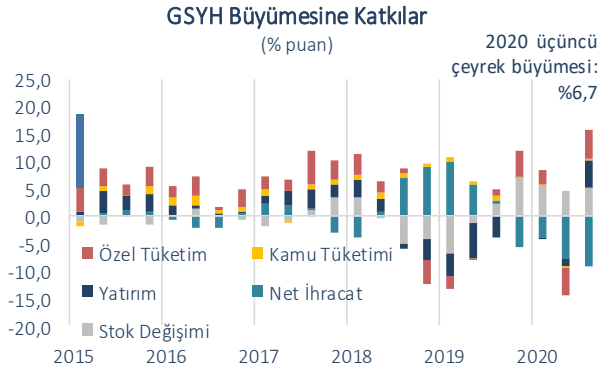
Genel Değerlendirme

Küresel ekonomik aktivite yılın son ayında ivme kaybetmekle birlikte ılımlı bir seyir izlemeye devam etti. 2020 yılının son haftaları itibarıyla koronavirüs salgınına karşı aşılama sürecinin küresel ölçekte başlaması 2021 yılına yönelik temkinli iyimserliği destekliyor. Söz konusu iyimserlik finansal piyasaların olumlu bir performans sergilemesinde belirleyici oluyor. 2020 genelinde küresel ölçekte alınan parasal ve mali tedbirlere bağlı olarak ABD başta olmak üzere dünya genelinde birçok borsa endeksinde rekor seviyelere ulaşıldı. Gelişmiş ülkelerde faiz oranlarının mevcut düşük seviyelerinin öngörülebilir vadede korunacağı tahmin ediliyor.

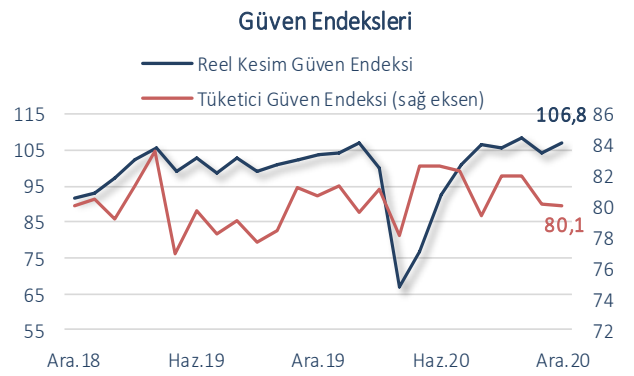
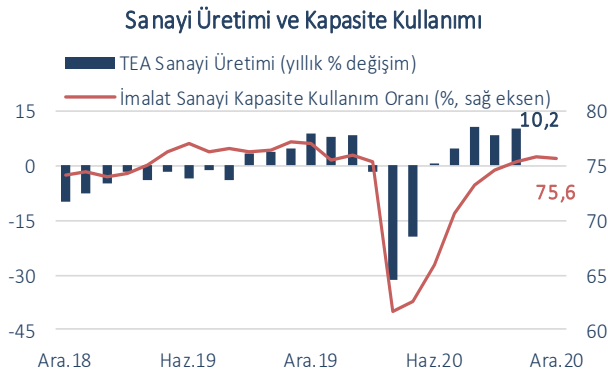
Uluslararası ticaret ve yatırım ilişkilerine yönelik de yoğun bir gündem takip ediliyor. ABD’de Biden’ın başkanlığında izlenecek ticaret politikalarına ilişkin net bir beklenti bulunmazken, son dönemde verdiği sinyallere paralel olarak Çin’in başta Asya ülkeleri ve AB ile olmak üzere küresel ticaret ve yatırım ağlarına daha fazla entegre olma yönünde hareket etmeyi tercih edeceği değerlendiriliyor.

Türkiye’de 2020’nin son çeyreğine ilişkin öncü göstergeler ekonomik toparlanmanın hız keserek de olsa sürdüğüne işaret ediyor. Kasım ayından bu yana ülkeye yönelik risk algısında gözlenen iyileşmenin belirginleştiği izleniyor. TCMB’nin Aralık ayı toplantısında beklentilerin üzerinde bir faiz artırımı gerçekleştirilmesi söz konusu iyileşmeyi hızlandıran bir gelişme oldu. Yıllık TÜFE enflasyonu 2020 sonunda %14,6 ile Ağustos 2019’dan bu yana en yüksek düzeyine ulaşırken, TCMB’nin sıkı para politikası duruşunu koruyacağı ve finansal piyasalarda görece istikrarlı bir görünümün etkili olacağı varsayımı altında enflasyonun önümüzdeki yılın ikinci yarısında gerileme eğilimine girmesi bekleniyor. Önümüzdeki dönemde gerek yurt içinde gerekse küresel ölçekte iktisadi faaliyet üzerinde aşılama süreci ve salgınla mücadele kapsamında alınan tedbirlerin seyri belirleyici olacak.

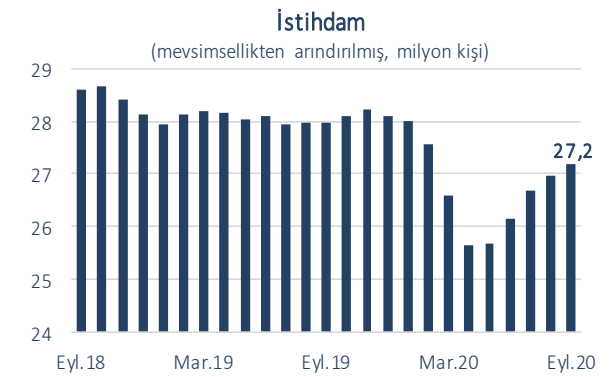
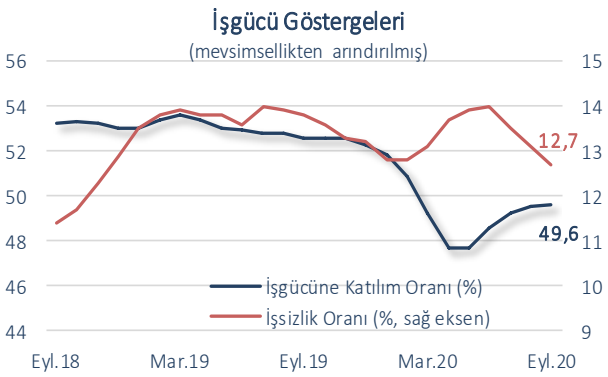
Büyüme

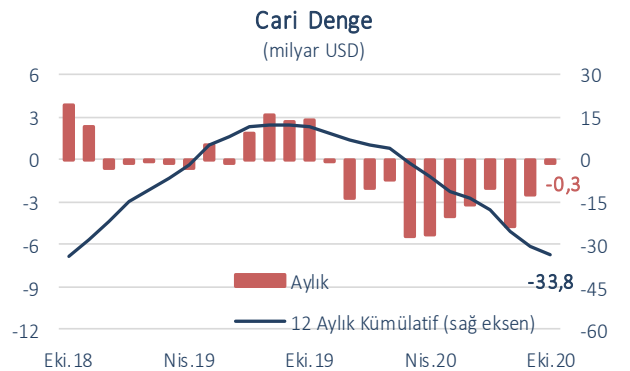
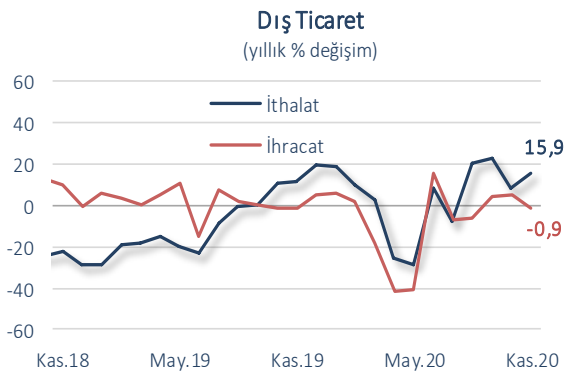
Öncü Göstergeler

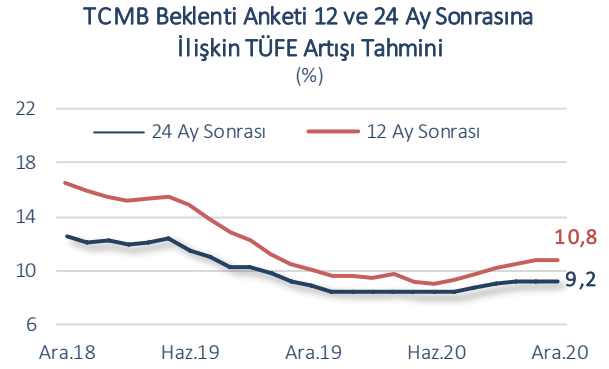
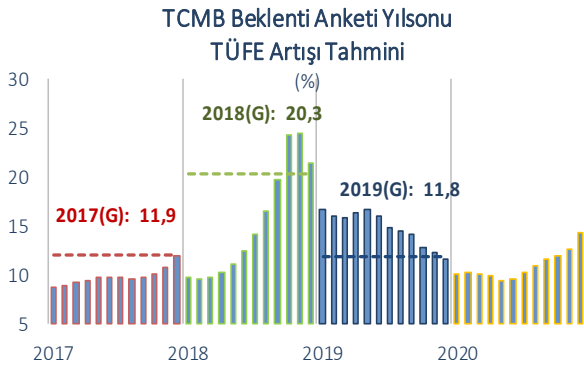
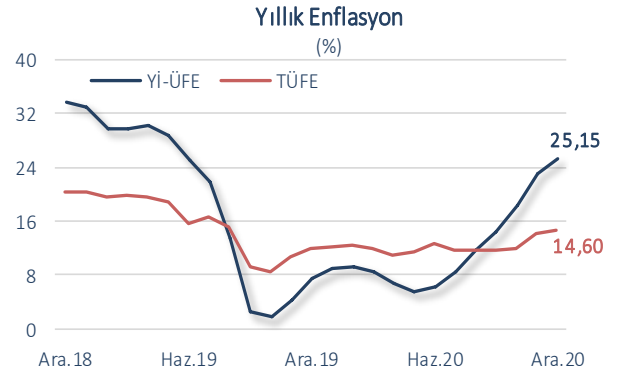
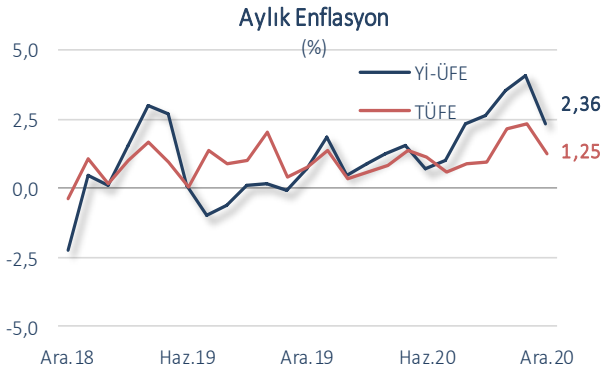
İşgücü Piyasaları

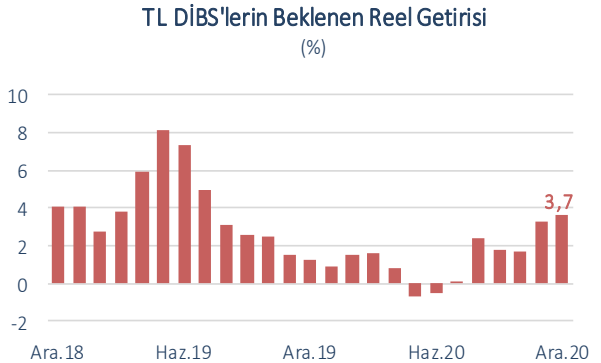
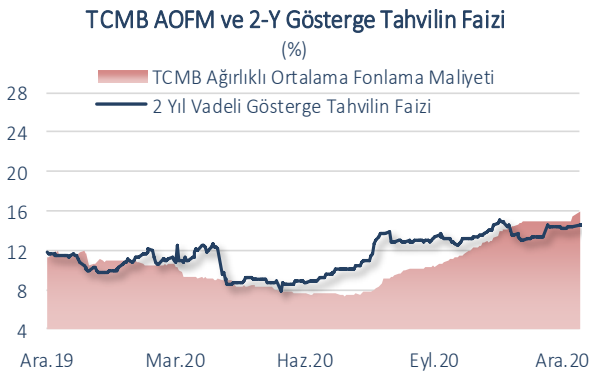
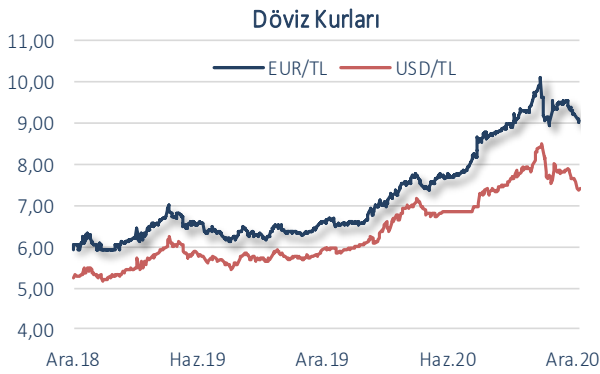
Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

Enflasyon Göstergeleri

Döviz ve Tahvil Piyasaları

Türkiye Ekonomisi - Makroekonomik Göstergeler

Büyüme	2015	2016	2017	2018	2019	Ç1-20	Ç2-20	Ç3-20
GSYH (milyar USD)	867	869	859	797	761	177	153	197
GSYH (milyar TL)	2.351	2.627	3.134	3.758	4.320	1.074	1.042	1.420
Büyüme Oranı (%)	6,1	3,3	7,5	3,0	0,9	4,4	-9,9	6,7
Enflasyon (%)						Eki.20	Kas.20	Ara.20
TÜFE (yıllık)	8,81	8,53	11,92	20,30	11,84	11,89	14,03	14,60
Yurt içi ÜFE (yıllık)	5,71	9,94	15,47	33,64	7,36	18,20	23,11	25,15
Mevsimsellikten Arındırılmış İşgücü Piyasası Verileri						Tem.20	Ağu.20	Eyl.20
İşsizlik Oranı (%)	10,2	12,0	9,9	12,9	13,2	13,50	13,10	12,70
İşgücüne Katılım Oranı (%)	51,7	52,4	53,1	53,0	52,3	49,20	49,50	49,60
Döviz Kurları						Eki.20	Kas.20	Ara.20
TÜFE Bazlı Reel Efektif Döviz Kuru	99,1	93,5	86,3	76,4	76,2	60,6	60,5	62,3
USD/TL	2,92	3,52	3,79	5,32	5,95	8,38	7,82	7,43
EUR/TL	3,17	3,71	4,55	6,08	6,68	9,76	9,36	9,09
Döviz Sepeti (0,5*EUR+0,5*USD)	3,04	3,61	4,17	5,70	6,32	9,07	8,59	8,26
Dış Ticaret Dengesi ⁽¹⁾ (milyar USD)						Eyl.20	Eki.20	Kas.20
İhracat	151,0	149,2	164,5	177,2	180,8	166,3	167,2	167,1
İthalat	213,6	202,2	238,7	231,2	210,3	212,6	214,2	217,1
Dış Ticaret Dengesi	-62,6	-52,9	-74,2	-54,0	-29,5	-46,3	-47,0	-50,0
Karşılama Oranı (%)	70,7	73,8	68,9	76,6	86,0	76,7	87,8	76,2
Ödemeler Dengesi ⁽¹⁾ (milyar USD)						Ağu.20	Eyl.20	Eki.20
Cari İşlemler Dengesi	-27,3	-26,8	-40,6	-21,6	6,9	-25,6	-30,8	-33,8
Finans Hesabı	-21,2	-21,7	-46,8	-10,9	1,1	-38,2	-41,0	-41,0
Doğrudan Yatırımlar (net)	-14,2	-10,8	-8,4	-9,4	-6,1	-4,3	-4,7	-4,2
Portföy Yatırımları (net)	15,3	-6,4	-24,1	3,1	1,3	15,9	16,5	10,9
Diğer Yatırımlar (net)	-10,6	-5,3	-6,2	5,7	-0,3	-12,9	-12,3	-9,4
Rezerv Varlıklar (net)	-11,8	0,8	-8,2	-10,4	6,3	-36,9	-40,6	-38,2
Net Hata ve Noksan	6,1	5,1	-6,3	10,7	-5,8	-12,5	-10,2	-7,2
Cari İşlemler Açığı/GSYH (%)	-3,2	-3,1	-4,7	-2,7	0,9	-	-	-
Bütçe Gerçekleşmeleri ⁽²⁾⁽³⁾ (milyar TL)						Eyl.20	Eki.20	Kas.20
Harcamalar	506,3	584,1	678,3	830,5	999,5	870,0	967,7	1064,0
Faiz Harcamaları	53,0	50,2	56,7	74,0	99,9	107,8	119,6	129,1
Faiz Dışı Harcamalar	453,3	533,8	621,6	756,5	899,5	762,2	848,1	934,9
Gelirler	482,8	554,1	630,5	757,8	875,8	729,4	822,2	931,9
Vergi Gelirleri	407,8	459,0	536,6	621,3	673,3	578,7	655,3	754,6
Bütçe Dengesi	-23,5	-29,9	-47,8	-72,8	-123,7	-140,6	-145,5	-132,1
Faiz Dışı Denge	29,5	20,3	8,9	1,3	-23,8	-32,8	-25,9	-3,0
Bütçe Dengesi/GSYH (%)	-1,0	-1,1	-1,5	-1,9	-2,9	-	-	-
Merkezi Yönetim Toplam Borç Stoku (milyar TL)						Eyl.20	Eki.20	Kas.20
İç Borç Stoku	440,1	468,6	535,4	586,1	755,1	1105,7	1.108,4	1.075,0
Dış Borç Stoku	238,1	291,3	341,0	481,0	574,0	757,1	826,3	797,1
Toplam Borç Stoku	678,2	760,0	876,5	1.067,1	1.329,1	1.862,9	1.934,7	1.872,1

(1) 12 aylık kümülatif

(2) Yılbaşından itibaren kümülatif

(3) Veriler Merkezi Yönetim Bütçesi'ne göredir.

Türkiye Ekonomisi - Bankacılık Genel Görünümü

BDDK Tarafından Açıklanan Aylık Bülten Verilerine Göre Bankacılık Sektörü

(milyar TL)	2015	2016	2017	2018	2019	Eki.20	Kas.20	Değişim ⁽¹⁾
AKTİF TOPLAMI	2.357	2.731	3.258	3.867	4.492	6.236	6.123	36,3
Krediler	1.485	1.734	2.098	2.395	2.657	3.662	3.626	36,5
TP Krediler	1.013	1.131	1.414	1.439	1.642	2.302	2.341	42,6
Pay (%)	68,2	65,2	67,4	60,1	61,8	62,9	64,6	-
YP Krediler	472	603	684	956	1.015	1.359	1.285	26,6
Pay (%)	31,8	34,8	32,6	39,9	38,2	37,1	35,4	-
Takipteki Alacaklar (brüt)	47,5	58,2	64,0	96,6	150,1	151,9	150,4	0,2
Takipteki Alacaklar Oranı (%)	3,1	3,2	3,0	3,9	5,3	4,0	4,0	-
Menkul Değerler	330	352	402	478	661	1.068	1.044	58,0
PASİF TOPLAMI	2.357	2.731	3.258	3.867	4.492	6.236	6.123	36,3
Mevduat	1.245	1.454	1.711	2.036	2.567	3.595	3.479	35,5
TP Mevduat	715	845	955	1.042	1.259	1.566	1.527	21,3
Pay (%)	57,4	58,1	55,8	51,2	49,0	43,6	43,9	-
YP Mevduat	530	609	756	994	1.308	2.029	1.952	49,3
Pay (%)	42,6	41,9	44,2	48,8	51,0	56,4	56,1	-
İhraç Edilen Menkul Kıymetler	98	116	145	174	194	244	232	19,7
Bankalara Borçlar	361	418	475	563	533	691	665	24,7
Repodan Sağlanan Fonlar	157	138	99	97	154	235	296	92,9
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	262	300	359	421	492	573	588	19,4
Net Dönem Kârı/Zararı	26,1	37,5	49,1	53,5	49,8	50,0	57,3	-
RASYOLAR (%)								
Krediler/GSYH	63,5	66,5	67,6	64,7	61,5			
Krediler/Aktifler	63,0	63,5	64,4	61,9	59,1	58,7	59,2	-
Menkul Kıymet/Aktifler	14,0	12,9	12,3	12,4	14,7	17,1	17,1	-
Mevduat/Pasifler	52,8	53,2	52,5	52,6	57,1	57,7	56,8	-
Krediler/Mevduat	119,2	119,3	122,6	117,6	103,5	101,8	104,2	-
Sermaye Yeterliliği	15,6	15,6	16,9	17,3	18,4	19,4	19,4	-

(1) Yılsonuna göre % değişim

Kaynak: BDDK, TÜİK

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.**YASAL UYARI**

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.